

КРИТИЧНА СИРОВИНА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС УКРАЇНИ

Шемер В., Гулай О., Фурс Т.

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна
v.shemet@lntu.edu.ua

За останнє десятиліття термін "критична сировина" набув популярності у дискусіях про економічні та екологічні проблеми, пов'язані з обмеженістю ресурсів, а також у стратегіях, які пропонуються для подолання цих проблем. Розвиток економіки в країнах зі стабільною зростаючою економікою, разом із збільшенням використання нових технологій, спричинив значний попит на промислові метали та мінерали як для задоволення загальних потреб у сировині, так і для забезпечення високотехнологічних виробництв різноманітними елементами [1].

“Критичність” визначається важливістю цієї сировини для майбутнього розвитку та вразливістю шляхів забезпечення нею, що вважається потенційною загрозою для розвитку. Критичною сировиною вважають природні ресурси, які мають важливе значення для економіки Європейського Союзу, але їх власних запасів на території ЄС недостатньо для задоволення потреб регіону. Внаслідок цього, ЄС доводиться в основному імпортувати ці матеріали. Надійність постачальників є важливою для економічної безпеки всього європейського регіону. Критична сировина використовується фактично в усіх галузях економіки, пов'язаних із електронікою, охороною здоров'я, зеленою енергетикою. Природні ресурси, які входять до списку критичної сировини, є стратегічним багатством економіки держави.

Україна належить до регіонів світу, надзвичайно багатих на мінеральні ресурси. У її надрах зосереджено широкий спектр корисних копалин. У таблицях 1 та 2 наведено дані про мінеральні ресурси України, які є критичною сировиною [1, 2].

Таблиця 1

Металеві мінеральні ресурси України

Мінерал	Найбільші родовища	Запаси
Берилій	Пержанське родовище	66 тис. т.
Ванадій	Український кристалічний щит, Керченські родовища	333 тис. т.
Гафній	Малишівське родовище	13,6 тис. т
Германій	Кам'яновугільні родовища Донецького й Львівсько-Волинського басейнів	34 тис. т
Кобальт	Липовеньківське родовище	9,85 тис. т
Літій	Полохівське родовище	500 тис. т
Нікель	Український кристалічний щит, Прутівське родовище	190 тис. т
РЗМ	Азовське родовище, Новоуполтавське родовище	56 млн т
Стронцій	Подорожнянське родовище	950 тис. т

Неметалеві мінеральні ресурси України

Мінерал	Найбільші родовища	Запаси
Природний графіт	Графітоносні райони: Бердичівський, Побузький, Криворізький і Приазовський	13,7 млн. т.
Сульфідно-баритові руди	Біганське родовище, зона стику Донецької складчастої споруди і Українського кристалічного щита	близько 1 млн. т.
Плавииковий шпат (флюорит)	Покрово-Киреївське родовище, Бахтинське родовище, Докучаївський, Каракубський, Новотроїцький прояви та ін.	50 млн. т.
Фосфор	Кропивнянське, Новопоплавське, Федорівське, Давидківське, Стремигородське родовища та ін.	апатити – 130 млн.т.; фосфорити – 400 млн.т.
Кремній металевий	Красногорівське, Баницьке, Овруцьке, Васильківське, Товкачівське, Іванівське родовища та ін.	більше 180 млн. т.

В Україні є також запаси металевих мінеральних ресурсів: Вольфраму (як супутні компоненти Мідь, Вісмут вилучаються в колективний концентрат), Ніобію, Скандію, Стибію, Танталу, Титану. Запаси й ресурси Титану Україна має найбільші в Європі. Зокрема, з різним рівнем деталізації розвідано 26 родовищ титанових руд і ще 48 родовищ мають лише попередню оцінку позабалансових запасів і ресурсів Титану.

На території України поки не виявлено родовищ і перспективних рудопроявів Платини і платиноїдів.

Висновок. Критично важлива сировина має величезне значення для вирішення сучасних суспільних викликів і задоволення потреб. Загальні запаси цієї сировини у первинних родовищах на планеті кількісно обмежені й нерівномірно розподілені, тож потребують чималих зусиль для розвідки та інвестицій в їхню експлуатацію. Мінерально-сировинна база України здатна задовольнити не лише потреби національної промисловості, а й сприяти розвитку її експортного потенціалу. Зараз дуже важливо збільшувати видобуток критичних матеріалів і розвивати їх первинну переробку, оскільки очікується значний ріст попиту на ці матеріали на світовому ринку.

Література:

1. Рудько Г.І., Бала Г.Р. Критична мінеральна сировина та її перспективи в Україні. *Мінеральні ресурси України*. 2021. №2, Р. 3-14. <https://doi.org/10.31996/mru.2021.2.3-14>

2. Гулай О., Шемет В., Фурс Т. Рідкісноземельні метали як критична сировина. Короткий огляд. *Праці НТШ. Хімічні науки*. 2022. Т. LXX. С. 79-89. <https://doi.org/10.37827/ntsh.chem.2022.70.079>